

og mere end 1000 Tdr. Hartkorn, og jeg siger ikke for Noget ved at paastaa, at regelmæssig var deraf de 900 Tdr. Hartkorn henlagte til Gaarde og bortfæstede med Gaardene. Nu siger det ærede Medlem: Naar jeg af dette Fæstegods lader ved hver overleveret Fæstegaard blive 20 Tdr. boniteret Jord til Tært 24 tilbage, det vil sige omtrent 4 Tdr. Hartkorn, saa kan jeg gjøre ved det Dvrigte, hvad jeg vil; det vil sige, forsaavidt jeg har en stor Mængde Fæstegaarde paa 5—6—7—8—9 Tdr. Hartkorn, — og der forekommer jo Fæstegaarde, der gaa endog saa endel over dette Tal — har jeg Lov til at behandle alt det overskydende Hartkorn aldeles frit og ukontrolleret, som om det ikke var Fæstegods og ikke var Fæstetvang undergivet. Det ærede 11te kongevalgte Medlem (Carlsen) forlangte endog saa, at, naar man underkastede sig den Indskrænkning, at der dog skulde blive c. 4 Tdr. Hartkorn ved hver Gaard, skulde „som Erstatning“ alt det Dvrigte være fæstefrit. Jeg vil dog gjerne gjøre det ærede Medlem en Kontraktvæstion: Naar han vil have Erstatning for, at der skal blive 4 Tdr. Hartkorn ved Gaardene, vil han saa ikke gaa ind paa som en Erstatning til den anden Side, at alle Fæstegaarde skulle hæves op til 4 Tdr. Hartkorn? thi der er jo desværre mange Gaarde, som ikke have dette Tilliggende, men kun have 2 à 3 Tdr. Hartkorn, og førend det Dvrigte blev gjort frit, var det dog rigtigt, at det Hele suppleredes til dette Tvenmaal. Det tror jeg imidlertid ikke, at det ærede Medlem vil gaa ind paa. Man kan, siger jeg, ikke saaledes gaa ind paa at reducere en saa stor Mængde af den Jord, der hidtil har været underkastet Fæstetvang som Gaardjord, saa at den simpelthen fritages for Fæstetvang. I vor Lovgivning bestemmes jo, at hvad der udlægges til Huslodder, er, saalænge det er Huslodder, ikke Fæstetvang undergivet; men det er en saft Udvikling af den hele Tilstand og Praxis, naar man siger: Jeg er berettiget til at bruge Udparcellering til dergjennem, enten umiddelbart eller gennem en paafølgende Sammenlægning til evindeligt Tid, at frigjøre Bøndejorden fra at være Fæstetvang undergivet, naagt jeg ikke lader den blive i den Tilstand, som jeg lod den over-

gaa til netop for at vinde denne Befrielse. For det Første siger man: Naar jeg har en Gaard, en Fæstegaard paa 9 Tdr. Hartkorn, kan jeg ved Dmdeling skille de 5 Tdr. Hartkorn derfra, og de ville saa, naar jeg kalder de tilbageblivne 4 Tdr. Hartkorn Hovedparcel og „Gaarden“, paa een Gang ophøre med at være fæstetpligtige. Jeg kan paa dette bygge en ny Gaard, større end den forrige, med 5 Tdr. Hartkorn, medens den forrige kun havde 4 Tdr.; men denne nye Gaard er ikke en „Gaard“, det kalder jeg den ikke, og den er altsaa ikke fæstetpligtig. Jeg kan dernæst ogsaa udlægge det Hele til Huslodder; de forblive Huslodder i 10 Mar, 1 Mar eller 1 Maaned, saa lægger jeg dem sammen igjen, og saa er det Hele ikke længere fæstetpligtigt. Nu siger man: Det er Noget, der ikke bruges i Praxis. Det erkjender jeg fuldkommen, men det er en Retsætning, der opstilles, at denne Praxis tør bruges, og det er det, vi skulle forhindre. Vi skulle ikke lade denne naturlige Dmfordelingsret forvandles til en Ret til at gjøre Noget, som jeg med et fra Katholticisimen laant Udtryk vil kalde Fæstegodsjets Transsubstantiation, saa at det kastes ned i Lovgivningens Mølle som Fæstegods, fremkommer som Huslodder og vender tilbage til at være, ja ikke en Gaard, men et Jordbrug af en fuldkommen Gaards Størrelse, men ikke længer Fæstetpligten undergivet. Det er denne Cirkel, vi ikke kunne gaa ind paa. Forøvrigt vil jo den ærede Landskingsmand gaa ind paa § 1, første Stykke, der er Ingen, der længere udtaler sig derimod, medens man derimod udtaler sig mod Paragrafens andet Stykke. Man vil ikke, at der skal gives en Definition af, hvad en Gaard er; det maa Administrationen og Domstolene udfinde. Man vil altsaa ikke affære Administrationens Indblanding og en minutios Kontrol, som det altid er hedre at være aldeles fri for, og man vil heller ikke affære mulige chikanøse Processer, og Domstolene ville jo, i det Mindste efter hvad et Medlem af vor høieste Domstol, der sidder her tæt ved, har erklæret, ikke gjerne have med slige Processer at gjøre, uden at have en Regel, en Veiledning at holde sig til, ligesom den høitærede Minister paa Administrationens